

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Льотна академія Національного авіаційного університету
Авіаційний університет Грузії (м. Тбілісі, Грузія)
Вища школа управління охороною праці м. Катовіце, Польща
Ескішехірський технічний університет м. Ескішехір, Туреччина
Жилінський університет, Словацька Республіка
Льотна школа «BLUE SKY AVIATION», м. Прага, Чехія
Сучавський університет імені Штефана чел Маре, Румунія

**Управління високошвидкісними рухомими
об'єктами та професійна підготовка
операторів складних систем**

**XI Міжнародна
науково-практична конференція**

ЗБІРНИК ТЕЗ

7 грудня 2022 р.

*Збірник тез наукових доповідей затверджено
Вченою радою Льотної академії Національного авіаційного університету
(протокол р.)*

Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Управління високошвидкісними рухомими об'єктами та професійна підготовка операторів складних систем» 07 грудня 2022 р. Кропивницький: ЛА НАУ, 2023. 390 с.

У збірнику подано тези доповідей за матеріалами XI Міжнародної науково-практичної конференції «Управління високошвидкісними рухомими об'єктами та професійна підготовка операторів складних систем».

Метою конференції є обмін науково-технічною інформацією, визначення перспективних шляхів розробки та розвитку нової техніки та технології, виявлення актуальних проблем, нових можливостей в галузі авіаційного транспорту та професійної підготовки.

Збірник тез буде корисним студентам, курсантам, магістрантам, аспірантам, докторантам та всім зацікавленим особам.

Тези публікуються у авторській редакції. Автори несуть відповідальність за достовірність інформації, точність фактів, цитат, інших відомостей.

При використанні матеріалів, опублікованих у збірнику тез конференції, збереження авторських прав обов'язкове.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова:

Сорока М. Ю. – кандидат тех. наук, доцент, заступник начальника академії з навчальної, науково-методичної та виховної роботи Льотної академії НАУ

Заступник голови:

Дмитрієв О. М. – доктор тех. наук, професор, декан факультету льотної експлуатації.

Кравцов В. О. – кандидат пед. наук, доцент, в.о. начальника відділу наукового розвитку.

Письменна М. С. – доктор екон. наук, професор, декан факультету авіаційного менеджменту

Члени оргкомітету:

Зеленська Л. М. – кандидат пед. наук, доцент, завідувач кафедри професійної та авіаційної мовної підготовки.

Євгенідзе Георгій – декан факультету бізнес адміністрування Авіаційного університету Грузії (м. Тбілісі, Грузія)

Колесник А. В. – кандидат техн. наук, ст. викладач кафедри аеронавігації, метеорології та організації повітряного руху.

Кушнерова Н. І. – кандидат тех. наук, доцент, завідувач кафедри аеронавігації, метеорології та організації повітряного руху.

Лещенко Г. А. – доктор пед. наук, професор, завідувач кафедри аварійно-рятувальної, професійно-прикладної фізичної підготовки та туризму.

Барчакова Марцела – PhD, фахівець Відділу міжнародних відносин Жилінського університету в Жиліні (Словакія).

Москаленко С. І. – доктор юр. наук, доцент, завідувач кафедри права та соціально-гуманітарних дисциплін.

Пурічі Стефан – професор, проректор Сучавського університету імені Штефана чел Маре з міжнародних відносин та європейського розвитку (Румунія).

Радул С. Г. – кандидат пед. наук, доцент, доцент кафедри професійної та авіаційної мовної підготовки.

Сікірда Ю. В. – кандидат тех. наук, завідувач кафедри конструкції повітряних суден, авіадвигунів та підтримання льотної придатності.

Смутчак З. В. – доктор екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту авіаційної діяльності.

Суркова К. В. – кандидат пед. наук, доцент, завідувач кафедри фізико-математичних дисциплін та застосування інформаційних технологій в авіаційних системах.

Тимочко О. І. – доктор тех. наук, професор, завідувач кафедри льотної експлуатації та безпеки польотів.

МАНДРИК Я. С. Сучасний стан професійної підготовки фахівців системи авіаційного пошуку і рятування в Україні	342
МОШНЯГА Л. В. Кримінально-правова охорона цивільної авіації від актів незаконного втручання: міжнародно-правове регулювання	345
МОШНЯГА Л. В., ВИХРИСТЮК М. С. Правові засади використання безпілотних літальних апаратів в Україні	347
РОМАНЬКО І. І. Науково-дослідницька діяльність здобувачів вищої освіти в умовах онлайн навчання (з досвіду роботи науково-дискусійного гуртка з історії авіації)	350
РОМАНЬКО І. І. Особливості формування «soft skills» у операторів складних систем в процесі викладання історичних дисциплін	353
СМИРНОВА І. Л., СМІРНОВ В. В. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ECTS) в оцінюванні знань здобувачів вищої освіти льотних ЗВО	356
СРІБНА О. В. Застосування тренінгової роботи при психологічній підготовці майбутніх фахівців цивільної авіації	359
ТЕРНАВСЬКА Т. А., ДАНИЛКО О. Г. Актуальність та перспективи вибору авіаційних професій майбутніми здобувачами вищої освіти	362
ФОМИЧ М. В., ГАЙДАМАК А. О. Емпіричні результати дослідження гендерних особливостей психологічної адаптації курсантів до навчально-професійної діяльності	364
ЯКУНІНА І. Л., ДРЮЧЕНКО Д. А. Огляд можливостей отримання практичної (льотної) підготовки в іноземних льотних школах	367
ТИМОШЕНКО Г. С., САГАНОВСЬКА Л. А. Змістове наповнення електронного засобу навчання «Взаємодія із системою IFPS»	369
КЕРНИЦЬКА Л. І. Педагогічні проблеми формування готовності майбутніх пілотів цивільної авіації до взаємодії у виробничо-технологічній діяльності	373
КИРСТЯ А. В. Розвиток дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти	375

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ ВІД АКТИВ НЕЗАКОННОГО ВТРУЧАННЯ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Вступ. Акти незаконного втручання з часів появи та розвитку цивільної авіації спричиняють загрозу та можуть становити значну небезпеку для цивільних повітряних суден та пасажирів, які в них знаходяться. Зростання ролі комерційних перевезень пасажирів, багажу та вантажу у всесвітній транспортній системі викликає нагальну необхідність ефективного правового регулювання убезпечення цивільної авіації. Вказані діяння є явищем, превенція якого є надзвичайно важливою як для стабільного розвитку авіації у світі, так і для її подальшого нормального функціонування [1, с. 41-44]. Саме за цієї причини держави (в особі державних спеціальних виконавчих та законодавчих органів) та міжнародні організації приділяють виняткову увагу захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання.

Натомість сьогодні під вищевказаним поняттям слід розуміти протиправні дії, пов'язані з посяганням на нормальну і безпечну діяльність авіації та авіаційних об'єктів, унаслідок яких сталися нещасні випадки з людьми, майнові збитки, захоплення чи викрадення повітряного судна або такі, що створюють ситуацію для таких наслідків [2].

Єдине тлумачення першого поняття, сприйняте міжнародною спільнотою, є необхідним як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Річ у тім, що саме від єдиного розуміння термінів та їх правової природи залежить правильна кваліфікація діянь та справедливе вирішення питань щодо юридичної відповідальності за їх вчинення. Не можна сказати, що в наші дні відсутні наукові розробки як щодо розуміння поняття актів незаконного втручання в діяльність цивільної авіації, так і захисту від вказаних протиправних діянь.

Мета роботи. Дослідження кримінально-правової охорони та захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання з вивченням міжнародного досвіду передбачає вивчення правової природи таких діянь, їх юридично правильну кваліфікацію та вирішення подальших питань щодо юридичної відповідальності за їх вчинення.

Результати та обговорення. З метою боротьби зі злочинною діяльністю, пов'язаною з незаконним втручанням у діяльність цивільної авіації, Міжнародною організацією цивільної авіації (ІКАО) було розроблено та прийнято ряд міжнародно-правових актів. Варто зауважити, що невід'ємний та надзвичайний вклад у розвиток безпеки цивільної авіації та захисту її від актів незаконного втручання було втілено з прийняттям Чиказької конвенції 7 грудня 1944 року (Конвенції про міжнародну цивільну авіацію).

Проте правові норми щодо захисту цивільних повітряних суден від актів незаконного втручання були сформовані та задекларовані юридично пізніше. Одним з основних документів, який регулював цю сферу суспільних відносин, стала Конвенція про правопорушення та деякі інші акти, що здійснюються на борту повітряного судна, підписана 14 вересня 1963 року в Токіо. Ця конвенція стосується не тільки злочинів, але й всіх актів, незалежно від того, чи є вони злочинами, чи ні. До таких актів Токійська конвенція відносить усі діяння, які можуть загрожувати або загрожують безпеці польоту повітряного судна, особам і майну, підтримці належного порядку і дисципліни на борту повітряного судна. У цій конвенції вперше було зроблено спробу дати юридичну кваліфікацію незаконного захоплення повітряного судна або незаконного втручання в його експлуатацію [3].

Ще одним міжнародним правовим актом у сфері убезпечення авіаперевезень стала Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден, підписана в Гаазі 16 грудня 1970 року.

З огляду на вищевказане слід зазначити, що основний внесок Гаазької конвенції 1970 року в тому, що вона встановила принцип юрисдикції договірних держав на рівні універсальності, визначила акт незаконного втручання міжнародним злочином і поставила вимогу до держав-членів визнати акт незаконного захоплення повітряного судна серйозним злочином відповідно до їхнього внутрішнього законодавства.

Особлива роль у регулюванні питання забезпечення цивільної авіації і нині відводиться Додатку 17 Чиказької конвенції «Стандарти та рекомендовані практики – Безпека – Захист Міжнародної цивільної авіації від актів незаконного втручання» [4], що став основною програмою з безпеки цивільної авіації для всього світового авіаційного співтовариства.

Регулювання суспільних відносин щодо актів незаконного втручання в національному законодавстві закріплене в Повітряному кодексі України. Стаття 86 Повітряного кодексу України закріплює визначення акту незаконного втручання як акту або спроби його, що створює загрозу безпеці цивільної авіації. Саме Повітряний кодекс України до актів незаконного втручання включає: а) незаконне захоплення повітряних суден; б) руйнування повітряного судна, що перебуває в експлуатації; в) захоплення заручників на борту повітряних суден або на аеродромах; г) насильницьке проникнення на борт повітряного судна, в аеропорт або в розташування аеронавігаційного засобу чи служби; д) розміщення на борту повітряного судна або в аеропорту зброї, небезпечного пристрою або матеріалу, призначених для досягнення злочинних цілей; е) використання повітряного судна, що перебуває в експлуатації, з метою заподіяння каліцтва, інших ушкоджень здоров'ю, смерті фізичній особі або значної шкоди майну чи навколишньому природному середовищу; є) повідомлення навмисно неправдивої інформації, що ставить під загрозу безпеку повітряного судна під час польоту або на землі, безпеку пасажирів, членів екіпажу, наземного персоналу, інших осіб в аеропорту чи в розташуванні засобів або підрозділу цивільної авіації [5].

Таким чином, натеper світовою спільнотою здійснено: 1) чітке визначення дефініції акту незаконного втручання в діяльність цивільної авіації як злочину в міжнародних правових актах; 2) встановлено чіткі рекомендації, інструкції для запобігання такого виду злочинам; як забезпечувальна превентивна міра застосовується процедура здійснення контролю/огляду пасажирів та їхнього багажу перед безпосередньою посадкою в літак тощо. Питання правового регулювання захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання в її діяльність залишається відкритим для наукових пошуків, дискусій та пропозицій.

Список літератури

1. Миронець О. М., Ярошенко Т. С., Яценко А. В. Теоретико-правові аспекти актів незаконного втручання в діяльність цивільної авіації. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 6. С. 42-44.

2. Прокофьев Н. В. Многосторонние международные договоры в сфере борьбы с международным терроризмом: проблемы эффективности: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 32 с.

3. Конвенція про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна від 14 вересня 1963 року. Інтернет ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_244.

4. Annex 17 to the Convention on International Civil Aviation with the title “Standards and Recommended Practices – Security – Safeguarding International Civil Aviation against Acts of Unlawful Interference”. Internet resource. Access mode: http://dgca.gov.in/intradgca/intra/icao%20annexes/an17_cons.pdf

5. Закон № 3716 від 22.06.2020 «Про внесення змін до Повітряного кодексу України щодо удосконалення законодавчого врегулювання у сфері безпілотних повітряних суден цивільної авіації». Інтернет ресурс. Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69235